

Kransspirea (*Stephanandra incisa*)

254

Bij het zoeken naar bijenplanten voor deze rubriek is de afgelopen 25 jaar vele malen de keuze gevallen op planten afkomstig uit het stedelijk groen. Als je in de stad woont en daar jarenlang bijen hebt gehouden, is het vanzelfsprekend dat veel aandacht is gegaan naar de bijenweide in de directe omgeving. Ruim 40 keer is de keuze gevallen op een bijenplant van het openbaar groen van de stad. En er zijn er nog meer maar de Kransspirea moet dan toch de laatste zijn. Nu niet direct een fraaie struik, maar als hij in bloei staat weten de bijen ook deze drachtbron te benutten.

Uit het oosten van Azië

De Kransspirea is een van de vijf soorten van het geslacht *Stephanandra* van de subfamilie Spiraeoideae van de zo omvangrijke Rozenfamilie (Rosaceae). De plant is nauw verwant met andere bijenplanten zoals de Douglasspirea (*Spiraea douglasii*), het Theeboompje (*Spiraea salicifolia*) en de Sorbaria (*Sorbaria sorbifolia*). Het oorspronkelijk areaal van het geslacht is gelegen in China, Japan en Korea. In 1872 is de Kransspirea vanuit Japan in cultuur gebracht.

Dichte begroeiing

De plant is zeer winterhard en verliest in het najaar haar bladeren nadat die eerst een fraaie rode herfstkleur hebben aangenomen. De struik vormt een wirwar van dunne overhangende en over elkaar liggende rode takken die samen een dichte compacte begroeiing gaan vormen.

Diep ingesneden bladen

Kransspirea wordt 1 – 1,5 m hoog. De bladen hebben een korte steel en zijn diep ingesneden. De plant heeft aan de bladvorm haar naam te danken, *incisa* betekent ingesneden. Door die insnijdingen worden er 3-5 lobben gevormd, die aan de rand grof gezaagd zijn.

Er heeft zich ook nog een cultuurvariëteit ontwikkeld, 'Crispa' genoemd, die laag blijft en een heel goede bodembedekker is.

Eind mei en begin juni staat de Kransspirea in bloei. De bloemen vormen zich in de bladoksel en staan dicht bij elkaar in korte pluimen. Door die stand vallen ze samen beter op voor de oriëntatie van bijen dan ieder voor zich.

Okergeel nectarium

De bloemen hebben een wijde komvormige bloembodem. Aan de rand daarvan staan vijf kelkbladen, vijf kroonbladen en tien meeldraden. De kelkbladen zijn wit vermengd met een klein beetje citroengeel en de kroonbladen wit. De meeldraden staan keurig netjes in een krans.

Alle soorten van het geslacht hebben de meeldraden net zo in een krans staan. Aan die stand is de naam van het geslacht ook afgeleid. *Stephanandra* komt van het Griekse 'stephanos', krans, en 'andros', man (de meeldraden).

De binnenzijde van de komvormige bloembodem is okergeel. Hierop ligt het nectarium van de bloem. Het duidelijke kleurverschil met de overige delen van de bloem maakt het voor de bijen gemakkelijker de nectar te vinden. De kleur van de bloembodem is feitelijk het optisch nectarmerk van de bloem.

Bij het opnemen van de nectar komt er gemakkelijk stuifmeel tegen de onderzijde van de bij. Tijdens het bezoek zal de bij ongetwijfeld ook in aanraking komen met de stempel die op dezelfde hoogte staat als de helmknoppen.

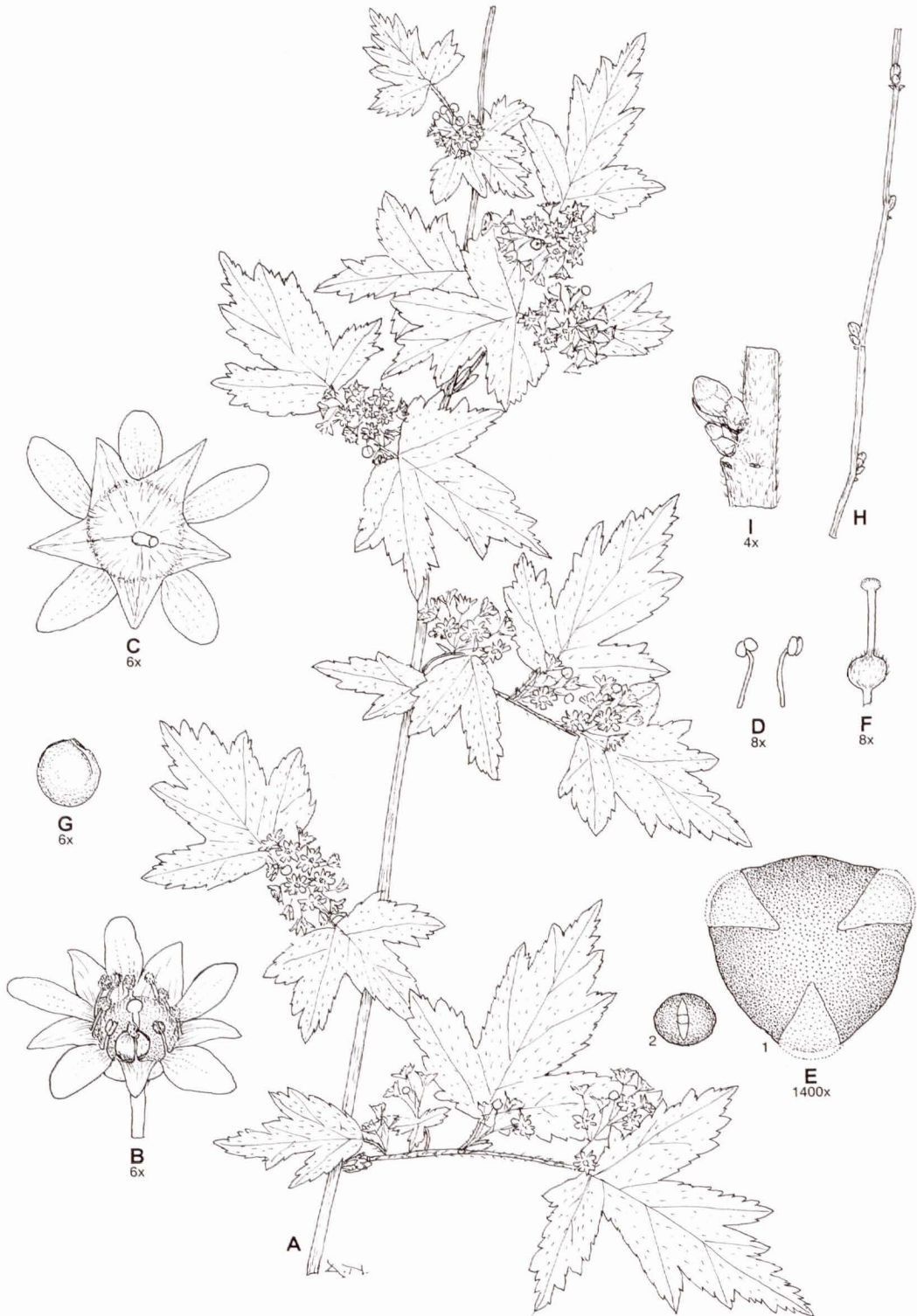
Het verzamelen van stuifmeel heb ik niet waargenomen.

Gebruik

In Leiden wordt de Kransspirea toegepast voor de beplanting van smalle bermen langs wegen. De plant vormt daar een prima afscheiding, die weinig onderhoud vraagt. De cultivar 'Crispa' is zeer geschikt voor de beplanting van taluds.

Vermeerdering

De Kransspirea vermeerdert zich door zaad. In het vruchtbeginsel kunnen twee zaden tot ontwikkeling komen.

Kransspirea (*Stephanandra incisa*)

A tak met bladeren en bloemen; B bloem; C onderzijde bloem; D meeldraden; E stuifmeelkorrel (tricolpaat): 1 polair, 2 equatoriaal; F stamper; G zaad; H tak met winterknoppen; I winterknop.